

damouki debel i eqspertis daskvna

saqarTvel os kanonis proeqtze
`saqarTvel os sabaJo kodeqsi - da mi sgan
gamomdinare sakanonmdebl o cvl il ebebze

davi T narmania

1. zogadi informacia

sabaJo kodeqsi nebsmieri qveynis erT-erTi strategiuli dokumentia, romlis mkafiod Camoyal ibebuli debul ebebi da simartive qveynis sagareo ekonomikuri urTierTobebis swor da mizanmimarTul politikas ganapirobebs. nebsmieri qveyana, romelic axali sabaJo kodeqsis da Sesabamisad axali sabaJo sistemis Seqmnaze muSaobs, swori orientiris gasakeTebi ad ramodenime garemoebas unda iTval iswinebdes:

- ◆ sabaJo kanonmdebl obis simartive da cal saxad aRqmadi debul ebebi;
- ◆ sabaJo kanonmdebl obis romelime qveynis an qveyanaTa gaerTianebs¹ model Tan harmonizacia;
- ◆ mezobeli qveynebis sabaJo kanonmdebl obis da regionaluri politikis gaTval iswineba;
- ◆ mosal odneli fiskaluri Semosavl ebis gaTval a²;
- ◆ arsebuli sagareo savaWro kavSirebi da ZiriTadi savaWro partnori qveynebis sabaJo sistema;
- ◆ Sida bazris dacvan/da garkveul wil ad Riaoba.

aRniSnuli garemoebebis gauTval iswinebl obam, sabaJo rejimebis simravlem da zogierT maTganze instruqciuli nawilis ararsebobam, sabaJo kanonmdebl obis arastabilurobam da xSirma sakanonmdebl o-normatiul macvl il ebebma, sabaJo davebis ganxilvis erTiani sistemis ararsebobam, kanonmdebl obis saTanadod aRsrul ebisatvis sabaJo administraciis Sesazl obebis simwirem, sabaJo sazRvris gadamkveti fizikuri da iuridiuli pirebis informirebis srulyofili sistemis ararsebobam, sabaJo sistemaSi xSirma struqturuli ma da sakadro cvl il ebebma, aseverTul ma proceduruli ma debul ebebma saqonlis sabaJo gaformebisa da sabaJo sazRvris kvetisas *gamoiwvia saqarTvel os sabaJo sistemis degradacia da dRis wesrigSi dasva misi axl eburad mowesrigeba.*

---

¹ magal iTad evrokavSiri, romlis wevr qveynebs erTiani konsolidirebuli sabaJo kodeqsi gaaCniat.

² amgvar arCevans iseTi qveynebi akeTeben, romel Tac gaaCniat saqarTvel os msgavsi sabaJo modeli da sadac sabaJo gadasaxdel ebi sabaJo administraciis mier ikrifeba. Tumca, arsebioben qveynebi, sadac sabaJo administracias ar gaaCnia fiskaluri datvirTva da is mxol od sagareo ekonomikuri politikis gamtarebeli organoa.

aRniSnul idan gamomdinare, saqarTvel os finansTa saministros sistemaSi momzadda da saqarTvel os mTavrobis mier qveynis umaRl es sakanonmdebl o organoSi gadaigzavna saqarTvel os sabaJo kodeqsis proeqti da mis miRebasTan dakavSirebul i sakanonmdebl o cvl il ebaTa paketi. Tavidanve unda aRiniSnos, rom axal i sabaJo kodeqsis proeqti (saqarTvel os parl amentSi 2005 wl is 17 oqtombers wardgenil i versia) *moqmed sabaJo kodeqsTan SedarebiT mTel i rigi dadebiTi mimarTul ebebiT xasiaTdeba*. amis umTavres safuZvl ad sabaJo rejimebis optimizacia, mTel rig rejimebze kodeqsive detal uri procedurul i debul ebebis gawera, sabaJo davebis mogvarebis erTiani sistemis formireba da sabaJo samarTal darRvevebis saxeobebis detal izacia, aseve rigi procedurul i debul ebebis gamartiveba da pasuxismgebl obis formebl sistemizacia migvaCnia.

2. harmonizacia evrokavSiris konsol idirebul sabaJo kodeqsTan

saqarTvel os mTavrobis mier saqarTvel os parl amentSi wardgenil i cvl il ebaTa paketidan Cans, rom sabaJo kodeqsis proeqti harmonizirebul ia evrokavSiris konsol idirebul sabaJo kodeqsTan. imisaTvis, rom saTanadod iqnas aRqmul i sazogadoebis mier harmonizaciis mniSvnel oba, aucil ebel ia xazi gaesvas zogierT informacias evrokavSiris harmonizirebul sabaJo kodeqsTan dakavSirebiT: evrogaerTianeba, rogorc sabaJo kavSiri, 1957 wel s Seiqmna da Seqmnis umTavresi mizezi mis wevr qveynebs Soris ubaJo vaWroba da vaWrobaSi kvotebis gauqmeba iyo. sazRvrebs gareT warmoSobil i da Semotanil i saqonl isaTvis SemoRebul iqna saerto sagareo tarifebi. 1992 wl is bol osaTvis, roca daarsda erTiani evropul i bazari, evrokavSiris sabaJo kanonmdebl oba kidev ufro liberal uri gaxda da gadaidga nabij ebi Tavisufal i vaWrobisken³. dacul i rom yofil iyo `tarifebsa da vaWrobis Sesaxeb- general ur SeTanxmebaSi (GATT) mocemul i wesebi, sabaJo kavSiSi konkurenciisagan dacvis done ar unda yofil iyo adre arsebul ze maRal i. amit evrogaerTianebam gadawyvita SemoeRo Tavisi saerto sagareo tarifi, romel ic miRebul ia wevri qveynebis Zvel i tarifebis saSual o aritmetikul i mniSvnel obis daangariSebiT. amgvarad, ganviTarebadi qveynebis mimarT dacvis done gaizarda im wevr qveynebsi, romel Tac liberal uri savaWro sistema gaaCndaT da Semcirda im qveynebsi, roml ebSic es sistema ufro damcvel obi T xasiaTs atarebda.

mogvianebiT, 1996 wl is 22 april s, saqarTvel osa da evrokavSirs Soris gaformda saerTaSoriso SeTanxmeba `partniorobisa da TanamSroml obis Sesaxeb-, romel ic Zal aSi Sevida 1999 wl is 1 ivl isidan. aRniSnul i SeTanxmebis 43-e muxl iT, saqarTvel om evrokavSiRTan ekonomikur urTierTobaTa ganmtkicebisatvis aiRo val debul eba sabaJo kanonmdebl obis TandaTan evrokavSiris sabaJo kanonmdebl obasTan miaxl oebisa. amitomac, warmodgenil i sabaJo kodeqsis proeqts wiTel i zoliviT gasdevs evrokavSiris konsol idirebul i sabaJo kodeqsis mTel i rigi debul ebebi da procedurul i sakiTxebi.

saqarTvel os sabaJo kanonmdebl obis evrokavSiris sabaJo kanonmdebl obasTan harmonizacia ar unda iqnas gagebul i ise, TiTqos saval debul oa yvel a

³ evrokavSiris konsol idirebul sabaJo kodeqsi evroparl mentis mier miRebul iqna 1992 wl is 12 oqtombers, gamoqveynda 19 oqtombebs, xol o amoqmedda 1993 wl is 1 ianvridan.

normis, procedurisa da wesebis gadmoReba. mi Tumetes gasaTval iswinebel ia, rom:

- § evrokavSiri warmodgens 25 qveynisagan Semdgar erTian da did ekonomikur sivrces;
- § evrokavSiri erTian politikas atarebs Tavisi wevri qveynebis mimarT da aseve erTiani politika gaaCnia misi arawevri qveynebis mimarT;
- § evrokavSirs aqvs or aTeul ze meti didi gasasvl el i msofli okeaneSi da geopolitikurad saqarTvel oze gacil ebiT sxva mdgomareoba uWiravs msofli o ruqaze;
- § evrokavSiri aris uzarmazari bazari, roml is dacvisaTvisac misi wevri qveynebi uprecedento zomebs mimarTaven;
- § evrokavSiris qveynebSi sagadasaxado kul tura gacil ebiT maRal ia, vidre saqarTvel oSi.

gamomdinare aRniSnul idan, evrokavSiris konsol idirebul i sabaJo kodeqsi morgebul ia am ekonomikuri sivrcis real obas. saqarTvel os kanonmdebl obis harmonizaciis dros yvel a es garemoeba ucil obl ad unda iqnas gaTval iswinebul i. gaTval iswinebul i unda iqnas `partniorobisa da TanamSroml obis Sesaxeb- saerTaSoriso SeTanxmebis zogierTi aucil ebel i moTxovnac. kerZod:

Tu sabaJo kodeqsis proeqti harmonizirebul i iqneba evrokavSiris konsol idirebul sabaJo kodeqsTan, *erT-erTi umniSvnel ovanesi mimarTul eba swored vaWrobaSi upiratesi xel Sewyoba unda iyos.* amitom, sabaJo kodeqsis proeqtSi aucil ebl ad unda iyos saubari upiratesi xel Sewyobis rejimze, rasac iTxovs `partniorobisa da TanamSroml obis Sesaxeb- saerTaSoriso SeTanxmebis me-9 muxl i. aRniSnul i muxl is Sesabamisad, mxareebma erTmaneTs unda miani Won upiratesi xel Sewyobis rejimi zogierTi Semdegi mimarTul ebi T:

- importisa da eqsportisaTvis gamoyenebul i sabaJo mosakrebel i da gadasaxdel ebi, maTi akrefis meTodis gaTval iswinebi T;
- debul ebebi, roml ebic exeba sabaJo kl irings, tranzits, dasawyobebasa da gadmotvirTvas⁴;
- nebi smieri saxeobis baJi da sxva Sida gadasaxdel ebi, roml ebic pirdapir an arapirdapir gamoiyeneba importul i saqonl isaTvis;
- angari Ssworebis formebi da aseTi angari SsworebaTa transferi.

`partniorobisa da TanamSroml obis Sesaxeb- xel Sekrul ebi T, mxareebi aseve SeTanxmdnen, rom satranzito gadaadgil ebis Tavisufl ebis principi warmoadgens SeTanxmebis miznebis ganxorciel ebis aucil ebel pirobas. am Tval sazrisiT, orive mxarem unda uzrunvel yos Tavis teritoriaze im saqonl is SeuzRudavi tranziti, roml is warmoSobis an daniSnul ebis adgil i aris meore mxaris sabaJo teritoria. aRniSnul Tan garkveul wil ad winaaRmdegobaSi modis sabaJo kodeqsis proqtis is nawil i, romel ic sabaJo garantieb is gaZl ierebul i meqanizmis SemoRebas gvTavazobs sabaJo val debul ebis Sesasrul ebl ad (muxl ebi 109-110 da 197-207). garantieb is axal i formebis SemoReba _ sabanko garantia, finansuri riskis dazRvevis pol isi da saxel mwifo xazinaSi depozitis ganTavseba mZime tvirtad daawveba saqonl is gadamaadgil ebel pirebs da aRniSnul ma faqtorebma SesaZl oa evrokavSiris bazarze saqarTvel os gavlit mimaval i tranzitul i

---

⁴ mxol od aRniSnul i punqtia sakmarisad gaTval iswinebul i warmodgenil sabaJo kodeqsis proeqtSi.

თვითნაკადების შემცირება გამოიწვიოს. არნისულიდან გამომდინარე, ამ მექანიზმის დაწესების მიზანმიმართულად შემოღება და განხორციელება ასევე მიზანმიმართულად უნდა ხდებოდეს შესაბამისი ანგარიშგების საგარანტიო ტანხების გაყვანის და ამდენად, მათი გამოყენების საშუალება მათ არ ეძლევათ⁵. უდავოა, რომ ეს გზა საბაჟო დეპარტამენტის კონტროლირებადი საბაჟო ტვირთების შემოსავლების უზრუნველყოფის მიზნით უნდა იქნას გამოყენებული.

ამავე დროს, ტანხების მიზანმიმართული შეზღუდვების გატარება, რომელიც დაგეგმილია მისაღებად და ეხება *ketil sindisier valvrobas da saqartvel os sabaJo sistemis miavl oebas gaertianebis sistematan*. ტანხების მიზანმიმართული კონკრეტული მოქმედებები:

- ინფორმაციის გაცემა;
- სამუშაო მეთოდების გაუმჯობესება;
- კომბინირებული ნომენკლატურის დაერთიანი ადმინისტრაციული დოკუმენტის მიღება;
- გაერთიანებისა და საბაჟო სატრანზიტო სისტემების უზრუნველყოფა;
- საბაჟო ტვირთების ინსპექციისა და ფორმალური ტანხების გატარება;
- ტანხების საბაჟო ინფორმაციის სისტემების დაწესების მხარდაჭერა;
- სემინარებისა და საშუალო პერიოდების ორგანიზება.

არნისული საბაჟო ტვირთების ტექნიკური დამატება არმოცენილი იქნება საბაჟო ტვირთების შემოღების შემთხვევაში. შესაბამისი დანართის სახით ტანხების დაწესების საშუალება საბაჟო ტვირთების ადმინისტრაციული ორგანოსთვის უზრუნველყოფილი იქნება, სადაც დეტალური აღწერა არის მოცემული ტანხების ფორმის მიხედვით. მართალია, არნისული საბაჟო ტვირთების საბაჟო კოდექსის პროექტის რეგულირების სფეროს არ განეკუთვნება, მაგრამ *samomavl od axal i sabaJo sistemis formirebisas aucil ebl ad unda iqnas gatval iswinebul i*.

3. საბაჟო რეჟიმები

საბაჟო ტვირთების საბაჟო კოდექსის პროექტით, არსებული 15 საბაჟო რეჟიმის რიცხვი შემცირდება 8 რეჟიმამდე, ზოგიერთი მათგანი საერთო უკმდებელი ან ხდება შესაბამისი დებულებების გაწერის საშუალებით.

საბაჟო რეჟიმები, რომელიც რიცხვი შემცირდება საბაჟო კოდექსის პროექტით, შემდეგია:

- საბაჟო ტვირთების მიმოქცევის გაწევა (იმპორტი);
- ტრანზიტი;
- საბაჟო საბაჟო ტვირთების შემოღება;
- საბაჟო ტვირთების ტერიტორიის გაწევა;
- საბაჟო ტვირთების კონტროლის გაწევა;
- ტვირთების შემოღება;
- საბაჟო ტვირთების ტერიტორიის გაწევა;
- სპორტი.

საბაჟო რეჟიმები, რომელიც გადართობს საბაჟო ტვირთების ოპერაციებს, შემდეგია:

- ტვირთების ზონა;

---

⁵ სწორედ ეს იქნება საბაჟო ტვირთების დაწესების სფეროს არნისული პრინციპის სატრანზიტო გადაადგილების უზრუნველყოფის შესახებ.

- Tavisufal i sawyobi;
- reeqsporti;
- saqonl is ganadgureba sabaJo zedamxedvel obis qveS;
- saxel mwifos sakuTrebaSi saqonl is gadacema.

sabaJo reJimebi, roml ebic uqmdeba da Sesabamisi debul ebebi gaiwera sxvadasxva procedurebSi, Semdegia:

- reimporti da droebiTi gatana _ erTiandeba sabaJo preferenci ebSi dabrunebul i saqonl is saxiT;
- ubaJo vaWroba _ erTiandeba sabaJo sawyobSi Senaxvis sabaJo reJimSi.

sabaJo reJimebi moqmedi sabaJo kodeqsis Sesabami sad	sabaJo reJimebi axal i sabaJo kodeqsis proeqtiT	sabaJo procedurebi evrokavSiris konsol idire-bul i sabaJo kodeqsi T
<ul style="list-style-type: none"> • Tavisufal mimoqcevaSi gaSveba (importi); • reimporti; • tranziti; • sabaJo sawyobSi saqonl is Senaxva; • ubaJo vaWroba; • gadamuSaveba sabaJo teritoriaze; • gadamuSaveba sabaJo kontrol is qveS; • droebiTi Semotana an/da gatana; 	<ul style="list-style-type: none"> • saqonl is Tavisufal mimoqcevaSi gaSveba; • tranziti; • sabaJo sawyobSi Senaxva; • gadamuSaveba sabaJo teritoriaze; • gadamuSaveba sabaJo kontrol is qveS; • droebiT Semotana; • gadamuSaveba sabaJo teritoriis gareT; • eqsporti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tavisufal mimoqcevaSi gaSveba; • tranziti; • sabaJo sawyobi; • gadamuSaveba sabaJo teritoriaze; • gadamuSaveba sabaJo zedamxedvel obis qveS; • droebiT Semotana; • gadamuSaveba sabaJo teritoriis gareT; • eqsporti.
<ul style="list-style-type: none"> • Tavisufal sabaJo zonaSi saqonl is ganTavseba da/an gamoyeneba; • Tavisufal sawyobSi saqonl is ganTavseba da/an gamoyeneba; • gadamuSaveba sabaJo teritoriis gareT; • eqsporti; • reeqsporti; • ganadgureba; • uaris Tqma saxel mwifos sasargebl od. 	<p style="text-align: center;">sabaJo damuSavebis operaciebi axal i sabaJo kodeqsis proeqtiT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavisufal i zona; • Tavisufal i sawyobi; • reeqsporti; • saqonl is ganadgureba sabaJo zedamxedvel obis qveS; • saxel mwifos sakuTrebaSi saqonl is gadacema. 	<p style="text-align: center;">sabaJos mier damtkicebul i reJimi an saqonl is gamoyeneba</p> <ul style="list-style-type: none"> • saqonl is ganTavseba sabaJo proceduris qveS; • saqonl is ganTavseba Tavisufal zonaSi an Tavisufal sawyobSi; • saqonl is reeqsporti; • saqonl is ganadgureba; • saqonl is datoveba saxel mwifo sakuTrebaSi.

rogorc vxedavT, evrokavSiris konsol idirebul i sabaJo kodeqsi sabaJo procedurisa da saqonl is gamoyenebis pirobebs cnobs. warmodgenil i sabaJo kodeqsis proeqtis sabaJo reJimebis saxeobebsi zustad Seesabameba evrokavSiris sabaJo procedurebis saxeobebs, xol o sabaJo damuSavebis operaciebis saxeobebsi mcirediT gansxvavebul ia evrokavSiris sabaJo reJimebis saxeobebsze. aRniSnul idan gamomdinare, *warmodgenil i kodeqsis proeqtiT zustad ar aris sabaJo damuSavebis operaciebi harmonizirebul i evrokavSiris Sesabamis procedurebTan. aseTi meqanizmi gamoyenebiT, saqarTvel oSi uqmdeba iseTi mniSvel ovani sabaJo reJimi, rogoricaa reimporti. aseTi formiT sabaJo reJimebis damtkicebisas pirs, romel sac unda saqonl is jer gatana, xol o Semdgom igive saxiT Semotana*

saqarTvel oSi (magal iTad sagamofeno daniSnul ebiT saqonl is gatana an droebiT sacxovrebl ad sazRvargareT gadasvl isas gadasaxadebisagan ganTavisufl ebis dadgenil zRvars zemoT saqonl is gatana), j er eqsportis sabaJo reJimSi mouvevs saqonl is gaformeba, xol o Semdgom importis sabaJo reJimSi, rac sabaJo procedurebis garTul ebas gamoiwvevs. amitom, *aucil ebel ia reimporti gaxdes erT-erTi sabaJo damuSavebis operaciis saxeoba.*

4. konkretul i SeniSvnebi

sabaJo kodeqsis proetis me-3 muxl is me-2 punqtis Sesabamisad, `saqarTvel os finansTa saminstros sabaJo departamentis Tavmj domare sabaJo kanonmdebl obis aRsrul ebis mizniT gamoscems Sida brZanebebsa da meTodur miTiTebebs sabaJo organoebis mier sabaJo kanonmdebl obis gamoyenebis Sesaxeb. sabaJo organoebi sabaJo kanonmdebl obis aRsrul ebis as xel mZRvanel oben am brZanebebiTa da meToduri miTiTebebiT.- Tavidanve unda aRiniSnos, rom sabaJo departamentis Tavmj domares ara aqvs normatiul i aqtis gamocemis ufl eba, is mxol od individual ur aqtebs gamoscems. saqarTvel os sabaJo saqmis organizebis praqtikaSi aseTi brZanebebi da meToduri miTiTebebi rig SemTvevaSi sabaJo organoebis mier normatiul aqtze ufro maRl a dgas. sabaJo kanonmdebl obis aRsrul ebis as mebaJeebi xel mZRvanel oben swored am brZanebebiTa da meToduri miTiTebebiT da Tavsa axveven maT Sesrul ebas saqonl is gadamaadgil ebel pirebs. sabaJo organoebis mTavari saxel mZRvanel o swored kanoni _ sabaJo kodeqsi da mis Sesabamisad gamocemul i kanonqvemdebare normatiul i aqtebi unda iyos, roml ebic sabaJo kodeqsis miRebis Semdgom isedac yvel a proceduraze da qmedebaze gamoicema cal -cal ke saqarTvel os finansTa ministris mier.

kodeqsis proeqtis me-7 muxl s, sadac mocemul ia terminTa ganmar tebebi, aucil ebel ia daematos zogierTi iseTi termini, rogoricaa mil sadeni, saerTaSoriso gadazidva, preferencia, preferenciul i warmoSobis wesebi, sabaJo tarifi, sabaJo gadasaxdel i (es ukanasknel i eqsportisa da importisaTvis ganmar tebul ia, Tumca manamde aucil ebel ia misi zogadi mniSvnel obis ganmar teba), reeqsporti, reimporti⁶. amasTan, zogierT terminTa ganmar tebebi kodeqsis sxvadasxva muxl ebidan gadmosatania terminTa ganmar tebebiSi (mag. 153-e muxl is me-3 punqti), raTa es ukanasknel i iqces erTian sistemalizirebul da mowesrigebul terminTa ganmar tebebad. me-7 muxl is me-6 punqts sityva `gazi--s Semdeg unda *daematos sityva `navTobi-, vinaidan isic saqonl is erT-erTi specifikuri saxeobaa. amave muxl is me-8 punqtSi, sadac saubarია satarifo da arasatarifo RonisZiebeze da ganmar tebul ia mxol od arasatarifo RonisZiebebi, aucil ebel ia ganmartos aseve satarifo RonisZiebebi.*

kodeqsis proeqtis me-8 muxl Si, sadac saubarია piris warmomadgenl obaze, aucil ebel ia daematos Semdegi Sinaarsis me-7 punqti: `warmomadgenl obaze daval eba (mindobil oba) SeiZl eba gaices rogorc konkretul qmedebaze, aseve

---

⁶ marTal ia, reeqsporti da reimporti, rogorc reJimebi axal i sabaJo kodeqsis proeqtiT gauqmebul ia, magram teqstSi ramodenime adgil as aris naxsenebi: reimporti rogorc saqonl is mimocqcevis operacia, xol o reeqsporti rogorc saqonl is sabaJo damuSavebis operacia. amitom, gaugebrobebis Tavidan acil ebis mizniT, aucil ebel ia maTi ganmar teba terminTa ganmar tebebiSi.

zograd sabaJo warmomadgenl obaze konkretul i vadiT an uvadod-. amiT pirs miecema ufl eba erTis mxriv saWiroebisamebr konkretul i saqonl is partiis sabaJo gaformebeaze da msgavs operaciebze gasces mindobil oba an kidev zograd sabaJo warmomadgenl obaze sabaJo davebis ganxil vis dros da msgavsi SemTxvevebisatvis. amave muxl Si unda iqnas CamoTvl il i iuridiul i piris is TanamSroml ebi, romel Tac ar sWidebaT am piris xel mZRvanel is mier gacemul i mindobil oba, mag, komerciul i direktori, mTavari buRal teri, savaWro warmomadgenel i da sxva. *aseTi gamonakl ise bis dauSvebl obis SemTxvevaSi, iuridiul i piris xel mZRvanel s sabaJo organosTan dakavSirebul nebismier operaciaze mudmivad mindobil obebis gacema mouwevs, rac sxva sakiTxebTan erTad sanotaro xarj ebTanaa dakavSirebul i.* ami tomac, me-8 muxl s unda daematos Semdegi Sinaarsis me-8 punqti: `warmomadgenl obaze daval eba (mindobil oba) ar aris aucil ebel i im SemTxvevaSi, rodesac iuridiul i piris saxel iT moqmedebs misi romel ime TanamSromel i da masze iuridiul i piris xel mZRvanel is mier gacemul ia misive xel moweril i bl ankze dasmul i ufl eba warmomadgenl obaze, romel ic damowmebul ia am iuridiul i piris beWdiT-.

kodeqsis proeqtis me-20 muxl i, sadac saubaria vadisa da TariRis Secvl aze da mis gansazRvraxe normatiul i aqtiT, sakiTxis aramasStaburobis gamo amave muxl iT SesaZl ebel ia misi mkafiod gansazRvra. amasTan, arc erT wina muxl Si araa saubari vadebis gansazRvris zograd principze da me-20 muxl i pirdapir vadisa da TariRis Secvl aze migviTitebs. amave muxl Si Tavisufl ad SesaZl ebel ia gamoyenebul iqnas saqarTvel os sagadasaxado kodeqsis me-4 muxl Si mocemul i principi da j er ganisazRvros vada da misi aTvl is meqanizmi, Semdeg samuSao vadebi da droebi, xol o bol os vadisa da TariRis Secvl is meqanizmebi.

kodeqsis proeqtis 31-e muxl is 1-l i punqtis Sesabamisad, sabaJo tarifi ganmartebul ia, rogorc kanoniT gansazRvrul i da gadaxdas daqvemdebarebul i sabaJo gadasaxadi, xol o me-3 punqtis mixedvit is gaiangariSeba monacemTa sistematizirebul i erTobl iobiT. aRniSnul i puqntebis gaerTianebiT terminis ganmartebis miReba da misi me-7 muxl Si moTavseba ufro mizanSewonil i iqneboda⁷, xol o minacemTa sistematizirebul erTobl iobas aucil ebel ia me-3 punqtsi daematos Semdegi Sinaarsis `eqvepunqti: `saqarTvel os sabaJo kanonmdebl obiT gaTval iswinebul i SeRavaTebi cal keul i kategoriis saqonel ze-.

kodeqsis proeqtis 52-e muxl is me-7 punqtis Sesabamisad, sasazRvro sabaJo organos gaxsna, muSaobis dro da misi gavl iT Semosatani saqonl is saxeobebi ganisazRvrebaze saqarTvel os mTavrobis dadgenil ebiT. unda aRiniSnos, rom aRniSnul i qmedeba aRemateba saqarTvel os mTavrobis kompetencias da mezobel qveyanasTan/qveynebTan dadebul i saerTaSoriso xel Sekrul ebiT unda ganisazRvros, vinaidan cal mxrivad saqarTvel os mxridan sasazRvro sabaJo organos gaxsnas, muSaobis drois da misi gavl iT Semosatani saqonl is saxeobebis gansazRvra azrs kargavs, Tu momij nave mxares mezobel i qveynis mier ar iqneba gaxsnil i misi sasazRvro sabaJo gamSvebi organo. sadReisod saqarTvel os aseTi saerTaSoriso SeTanxmebebi gaaCnia oTxive mezobel qveyanasTan (ruseTi, Turqeti, somxeTi da azerbaij ani) da sul gasxnil ia 21 sasazRvro sabaJo gamSvebi punqti.

---

⁷ miTumetes, roca me-7 muxl Si ganmartebul ia termini `sabaJo tarifis kvota-, manamde aucil ebl ad unda iyos ganmartebul i termini `sabaJo tarifi-.

kodeqsis proeqtis 83-e muxl is 1b- punqti, sadac aRniSnul ia, rom registrirebul i sabaJo dekl araciis Semowmebis mizniT sabaJo organo ufl ebamosil ia dekl arants mostxovos damatebiTi dokumentebi, roml ebic dakavSirebul ia dekl arirebul monacemebTan, saerTod amosaRebia. es gamoiwvevs sabaJo organoebis ufl ebamosil ebis gazrdas maT Soris iseT sferoebSi, sadac sabaJo organoebis kompetencia ar vrcel deba. mag, am punqtis Sesabamisad, sabaJo organos ufl eba aqvs moiTxovos saqonl is xarixis sertifikatis misaRebad aucil ebel i dokumentacia, roml is Semowmebac da mis safuZvel ze sertifikatis gacema sxva saxel mwifo organos kompetenciaa. sakanonmdebl o cvl il ebebiT, sabaJo organos kompetencia ki mxol od sabaJo kontrol is zonebSi sertifikatebis Semowmeba iqneba.

kodeqsis proeqtis 104-e muxl Si aRniSnul ia, rom `Tu saqonl is partia Sedgeba ramdenime saxis saqonl isagan, roml ebic kl asifikacias eqvemdebareba sxvadasxva tarifis mixedviT da sabaJo dekl araciis Sevsebisas TiToeul i saqonl is satarifo kl asificireba saWiroebs xangrZl iv damuSavebas da gadasaxdel importis gadasaxdel ebTan SedarebiT damatebiT danaxarj ebs, sabaJo organo ufl ebamosil ia dekl arants weril obiTi gancxadebis safuZvel ze saqonl is mTel partiaze gadaaxdevinos importis gadasaxdel ebi, roml ebic gaTval iswinebul ia partiaSi arsebul saqonl ebs Soris sasaqonl o kl asifikaciis mixedviT importis gadasaxdel ebis umaRl esi ganakveTiT. aseT SemTxvevaSi gadaxdil i sabaJo gadasaxdel ebis Tanxa ar CaiTvl eba zedmetad gadaxdil Tanxad.- unda aRiniSnos, rom es muxl i praqtikul ad mkvdradSobil i muxl ia, vinaidan sakuTari survil iT saqonl is Semomtani arasdros ar daTanxmdeba umaRl esi ganakveTebiT dabegvras. amasTan, *gadaxdil i sabaJo gadasaxdel ebis Tanxis CauTvl el oba zedmetad gadaxdil Tanxad, am piris sakuTrebis xel yofaa da saqarTvel os konstituciit dauSvebel ia, amasTan es principi ewinaaRmdegeba warmodgenil i sabaJo kodeqsis proeqtis 236-e muxl Si dekl arirebul debul ebebs* (zedmetad gadaxdil i sabaJo gadasaxdel ebis Tanxis CaTvl a an dabruneba). sabaJo organoebi imisTvis arseboben, rom kanonmdebl obis Sesabamisad moaxdinon saqonl is sabaJo Rirebul ebis dadgena da mis Sesabamisad gadaaxdevinon pirs sabaJo gadasaxdel ebi.

kodeqsis proeqtis 118-e muxl is me-4 punqtSi aRniSnul ia, rom saqarTvel os finansTa saministros sabaJo departamentis sabaJo sawyobSi saqonl is Senaxvis sazRauri ganisazRvreba saqarTvel os finansTa saministros mier damtkicebul i tarifebis safuZvel ze. amasTan, sabaJo kodeqsis proeqti uSvebs kerZo sabaJo sawyobebis arsebobasac. aq saqonl is Senaxvis sazRauri ganisazRvreba misi mesakuTris mier, ris gamoc sabaJo departamentis da kerZo mesakuTris sabaJo sawyobebSi saqonl is Senaxvis tarifebi Sesazl oa iyos gansxvavebul i, metic *konkurenciis principebis safuZvel ze kerZo sawyobebma Sesazl oa sabaJo departamentis sawyobebze nakl ebi tarifebi daaweson da moizidon damatebiTi kl ientebi*. aseT pirobebSi, sabaJo kodeqsis proeqtSi mkafi od unda Candes is SemTxvevebi, rodesac aucil ebel i iqneba sabaJo departamentis sawyobSi saqonl is moTavseba.

kodeqsis proeqtis 150-e muxl is 1-l i punqtis Sesabamisad, `saqonl is droebiTi Semotanis sabaJo dekl araciis registraciis momentidan importis gadasaxdebis gadaxdisagan nawil obriv gaTavisufl ebul i saqonl is saqarTvel os sabaJo teritoriaze yofnis yovel srul da arasrul kal endarul Tveze gadaxdevineba importis gadasaxdel ebis (garda sabaJo

mosakrebl isa) im Tanxis 3 procenti, romel ic gadaixdevineboda am saqonl is Tavisufal mimoqcevaSi gaSvebisas.- aRniSnul i garemoeba damatebiT finansur danaxarj ebTanaa dakavSirebul i iseT SemTxvevaSi, roca pirs Tvis/Tveebis dasrul ebidan ramodenime dReSi uwevs dekl araciis registracia, amitomac es *punqti diskriminaciul xasiTs atarebs* da umj obesia Camoyal ibdes aseTi formul irebiT: *`saqonl is droebiTi Semotanis sabaJo dekl araciis registraciis momentidan importis gadasaxdebis gadaxdisagan nawil obriv gaTavisufl ebul i saqonl is saqarTvel os sabaJo teritoriaze yofnis yovel kal endarul dReze gadaixdevineba importis gadasaxdel ebis im Tanxis 0,1 procenti, romel ic gadaixdevineboda am saqonl is Tavisufal mimoqcevaSi gaSvebisas-*.

kodeqsis proeqtis 196-e muxl Si mocemul ia importis gadasaxdel ebisagan sazRvao TevzWeris produqtebisa da sxva zRvis produqtebis gaTavisufl ebis pirobebi. *gaurkvevel ia Tevzis miCneva iseTi strategiul i daniSnul ebis produqtad, romel ic sabaJo gadasaxdel ebisagan iqneba gaTavisufl ebul i, maSin roca ar cans sxva ufro mniSvnel ovani produqtebis ganTavisufl ebis pirobebi. miTumetes, sabaJo gadasaxdel ebisagan ganTavisufl ebis Taobaze sakiTxebi (warmodgenil i sabaJo kodeqsis proeqtis 33-e da 193-e muxl ebis safuZvel ze) `sabaJo tarifisa da gadasaxadis Sesaxeb-saqarTvel os kanonis regul irebis sferoa da is fragmentul ad sabaJo kodeqSi ar unda iyos moTavsebul i.*

kodeqsis proeqtis 221-e muxl is 1-el puqntSi aRniSnul ia, rom `bankebi da cal keul saxeobaTa sabanko operaciebis Semsrul ebel i sxva organizaciebi val debul ni arian, upirvel es yovl isa, Seasrul on meval is sagadaxdo daval ebebi da sabaJo organoebis gadawyvetil ebebi (sainkaso daval ebebi) meval is sabanko angariSebi dan gadasaxdel ebis gadaxdis Taobaze-. aRniSnul i norma zustad aris gadmotanil i saqarTvel os moqmedi sagadasaxado kodeqsis 70-e muxl idan. aRniSnul i saxiT am normis datovebis SemTxvevaSi, gaugebari xdeba (gansakuTrebiT iseT SemTxvevaSi, roca kl ienti mitans momsaxure bankSi sagadaxdo daval ebas da iq daxvdeba sabaJo organos mier dadebul i sainkaso daval eba), Tu pirvel rigSi visi daval eba unda Seasrul os bankma _ kl ientis sagadaxdo Tu sabaJo organos sainkaso daval eba. *ufro l ogikuri da mizanSewonil ia, bankma sagadaxdo daval ebebi Seasrul os bankSi daval ebebis wardgenis rigi Tobis mixedvi T.*

kodeqsis proeqtis 265-e muxl is 1-el nawil Si aRniSnul ia, rom sabaJo identifikaciis saSual ebebis TviTnebuli moxsna / mocil eba, sabaJo identifikaciis saSual ebebiT dacul satransporto saSual ebebSi an SenobanagebobebSi SeRweva, iwvevs dajarimebas 600 l aris odenobiT. aseTi winaswarganzraxul i qmedeba praqtikul ad saqonl is moparvis mcdel obaa an kidev partiis odenobis Semcireba sabaJo gadasaxdel ebis odenobis Semcirebis (damal vis) mizniT, amitom jarimis odenoba 600 l aridan sul mcire 1000 l aramde mainc unda gaizardos. anal ogiurad, *kodeqsis proeqtis 268-e muxl is 1-el nawil Si* aRniSnul ia, rom sabaJo zedamxedvel obis qveS myof gemTan an sxva mcurav saSual ebasTan sabaJo organos Tanxmobis gareSe gemiT an sxva mcuravi saSual ebiT midgoma iwvevs daimebas 300 l aris odenobiT, maSin roca amgvarma qmedebam SesaZl oa mTlianad mcuravi saSual ebis dacl a da didi odenobiT ziani gamoiwvios. am SemTxvevaSic jarimis odenoba sul mcire 1000 l arit mainc unda iyos gansazRvrul i. *kodeqsis proeqtis 268-e muxl is 1-el nawil Si* aRniSnul ia, rom Tavisufal

zonaSi an Tavisufal sawyobSi ukanono sawarmoo an savaWro saqmianoba an momsaxureba, Senoba-nagebobebis mSenebl oba, saqonl is moxmareba an gamoyeneba, iwvevs daj arimebas 1000 l aris odenobiT. miuxedavad amisa, *samarTal darRvevma SeiZl eba am saqonl is realizaciIT ufro meti sargebel i naxos, vidre masze dawesebul i jarima da amiT samarTal darRveva piriqiT _ SeiZl eba iyos waxal isebul i. aseTi saxis samarTal darRvevisTvis umj obesia jarimis odenoba ganisazRvros biuj etisTvis miyenebul i zianis pirdapi rporciul ad.*

sabaJo kodeqsis zogierT nawil Si erTidaigive mniSnel obis sakiTxebze xan finansTa ministri gamoscems brZanebebs, xan mTavroba iRebs dadgenil ebebs. mag, 169-e muxl is Sesabamisad, Tavisufal zonaSi an sawyobSi aRricxvis formas amtkicebs saqarTvel os finansTa ministri, xol o maTi saqmianobis Sewyveta xdeba mTavrobis gankargul ebiT. amitomac, aucil ebel ia moxdes kanonqvemdebare normatiul i aqtiT dasaregul irebel sakiTxTa kategorizacia da ufl ebamosil ebaTa Sesabamisad mieTITos kanonqvemdebare aqtis mimRebi organo _ saqarTvel os mTavroba an saqarTvel os finansTa ministri. amastan, Sesazl o sakiTxebi sabaJo kodeqsive unda iqnas gaweril i, raTa Tavidan iqnas acil ebul i sabaJo kodeqsis miRebis Semdgom bevri kanonqvemdebare aqtis miReba⁸ saqarTvel os mTavrobis dadgenil ebis Tu finansTa ministris brZanebis saxiT.

gadal agebas da sistematizacias saWiroebs sabaJo kodeqsis proeqtis muxl ebi Tavebis Sesabamisad. mag, kodeqsis proeqtis me-7 Tavi aris saqarTvel os sabaJo teritoriaze saqonl is Semotana, romel Sic ar Sedis saqonl is Tavisufal mimoqcevaSi gaSvebis (importis) rejimi da Sesabamisi muxl ebi, arada importi sxva araferia, Tu ara qveynis sabaJo teritoriaze saqonl is Semotana sabaJo kontrol is qveS. saqarTvel os sabaJo kodeqsis proeqtis struqtura Zal ze hgavs evrokavSiris konsolidirebul i sabaJo kodeqsis struqturas, Tumca *harmonizaciis aucil ebl oba igive struqturis sabaJo kodeqsis miRebis aucil ebl obas ar niSnavs. sagul isxmoa is faqtic, rom evrokavSiris konsolidirebul i sabaJo kodeqsi arc ise sistematizirebul ia, bevr nawil Si liberal uria, bevr gan ki _ sakmaod rTul i procedurul i debul ebebis momcvel i. is Seesabameba Tanamedrove evropis moTxovnebs, sadac sagadasaxado da sabaJo kul tura Cvens qveynasTan SedarebiT gacil ebiT maRal ia da aseve Seesabameba 25 qveynisgan Semdgari erTiani kavSiris interesebs, rac rig SemTxvevebSi diskriminaciul ia misi arawevri qveynebis mimarT.*

warmodgenil i sabaJo kodeqsis proeqtis sakmaod mocul obiT ganmartebiT baraTSi ar Cans `normatiul i aqtebis Sesaxeb- saqarTvel os kanonis 30-e muxl is moTxovna im Sedegebis safinanso-ekonomikuri gaangariSebis Taobaze, rasac gamoiwvevs warmodgenil i kanonproeqtis miReba. arada, saqarTvel os saxel mwifo biuj etis saSemosavl o nawil is formirebaSi sabaJo Semosavl ebs erT-erTi mniSnel ovani adgil i uWiravs. ukidures SemTxvevaSi, ganmartebiT baraTSi unda iyos miTiTeba, rom safinanso-ekonomikuri gaangariSebis Taobaze informacia mocemul ia `saqarTvel os 2006 wl is biuj etis Sesaxeb-

---

⁸ aRniSnul ze xSirad did ukmayofil ebas gamoTqvamen biznes-seqtoris warmomadgenl ebi. warmodgenil i sabaJo kodeqsis proeqtSi daaxl oebiT 50-mde adgil as aris miTiTeba ama Tu im sakiTxis saqarTvel os finansTa ministris brZanebiT daregul irebis, xol o 15-mde adgil as _ saqarTvel os mTavrobis dadgenil ebiT daregul irebis Taobaze.

kanonproeqtSi, romel ic miReba da warmodgenil sabaJo kodeqsis proeqtTan erTad amoqmeddeba 2006 wl is 1 ianvridan.

5. sabaJo kodeqsis miRebidan gamomdinare sakanonmdebl o cvl il ebebi

sabaJo kodeqsis miRebidan gamomdinare sakanonmdebl o cvl il ebebis umetesoba gamowveul ia obieqturi mizezebiT, vinaidan warmodgenil aqtebSi arsebul i debul ebebi morgedul i iyo moqmedi sabaJo kodeqsis Sesabamisad arsebul sabaJo sistemaze da procedurebze. amasTan, arsebobs zogierTi mosazreba, romel ic Cvenis azriT aucil ebel ia iqnas gaTval iswinebul i sabaJo kodeqsis miRebidan gamomdinare warmodgenil Semdeg sakanonmdebl o aqtebSi cvl il ebebisas:

5.1. `sabaJo tarifisa da gadasaxadis Sesaxeb- saqarTvel os kanonSi cvl il ebebis da damatebebis Setanis Taobaze

warmodgenil i cvl il ebiT, `sabaJo tarifisa da gadasaxadis Sesaxeb-saqarTvel os kanonidan xdeba me-2 muxl is amoReba (sabaJo tarifis cneba), romel ic ganmartavda sabaJo tarifis arss. saqarTvel os parlamentSi wardgenil i sabaJo kodeqsis proeqtis 31-e muxl is 1-l i punqtiT, saqarTvel os sabaJo tarifi ganimarteba, rogorc kanoniT gansazRvrul i da gadaxdas daqvemdebarebul i sabaJo gadasaxadi, romel ic gadaxdevineba sabaJo val debul ebis warmoSobisas. Tu aseTi formul irebiT xdeba sabaJo tarifis dekl arireba sabaJo kodeqsis proeqtSi, *aucil ebel ia `sabaJo tarifisa da gadasaxadis Sesaxeb- saqarTvel os kanonSi ganmartebis igive formul irebiT Secvl a*, vinaidan aRniSnul i kanoni warmoadgens tarifTan dakavSirebul i sakiTxebis maregul irebel special ur kanons. Tu am kanonidan saerTod iqneba amoRebul i sabaJo tarifis cneba, maSin unda Sei cvl os TviT kanonis saxel wodebac da `sabaJo tarifisa da gadasaxadis Sesaxeb- saqarTvel os kanonis nacvl ad unda daerqvas `sabaJo gadasaxadis Sesaxeb- saqarTvel os kanoni, rac al baT ar iqneba mizanSewonil i.

aRniSnul i kanonis 5^l muxl is axal i redaqqiit Camoyal ibeba pirdapir kavSirSia sabaJo kodeqsis proeqtis 150-e muxl is 1-l i punqtis Sesabamis cvl il ebasTan, romel zec zemoT iqna garkveul i SeniSvna gamoTqmuli. amitom, aRniSnul i punqti unda Camoyal ibdes Semdegi redaqqiit: `droebiTi Semotanis sabaJo reJimSi saqarTvel os sabaJo teritoriaze Semotanil i saqonel i droebiTi Semotanis sabaJo dekl araciis registraciis momentidan ibegreba sabaJo gadasaxadiT, saqarTvel os sabaJo teritoriaze yofnis yovel kal endarul dReze importis gadasaxdel ebis im Tanxis 0,1 procentis odenobiT, romel ic gadaxdevineboda am saqonl is Tavisufal mimoqcevaSi gaSvebisas-.

gadaxedvas saWiroebs me-18 muxl is `i- punqtis axal i redaqqia, roml is mixedviTac sabaJo gadasaxadisagan ganTavisuflebul ia sabaJo kodeqsis proeqtis 148-e muxl Si CamoTvl il i saqonl is droebiTi Semotana mxol od im SemTxvevaSi, rodesac mas ara aqvs gagrZel ebul i saqarTvel os sabaJo teritoriaze droebiTi yofnis vada. sabaJo kodeqsis proeqtis 147-e muxl iT, saqonl is droebiTi Semotanis sabaJo reJimSi saqonl is moqcevis vada ar unda aRematebodes 2 wel s. saqonl is cal keul i saxebisaTvis saqarTvel os

finansTa saminstros SeuZl ia daadginos gansxvavebul i zRvrul i vadebi, xol o saWiroebis SemTxvevaSi sabaJo organos SeuZl ia saqonl is droebiTi Semotanis sabaJo reJimis gamoyenebis nebarTvis mfl obel is weril obiTi gancxadebis safuZvel ze gaagrZel os droebiTi Semotanis vada 2 wl amde vadiT. aRniSnul i ori normis urTierTSedarebiT irkveva, rom *droebiTi Semotanis vadis gaagrZel ebis SemTxvevaSi saqonel i eqvemdebareba sabaJo gadasaxdel ebiT dabegvras, winaaRmddeg SemTxvevaSi is iTvl eba ukanonod Semotanil saqonl ad saqarTvel os teritoriaze. aseT pirobebSi saqarTvel oSi saqonl is droebiT Semotanis vadis gaagrZel eba mxol od fiqtiur debul ebad iqceva da mis gamoyenebas al baT aravin mimarTavs.*

migvaCnia, rom amoRebul i unda iqnas kanonidan me-18 muxl is `u- punqti \_ *al aos importis sabaJo gadasaxadisagan ganTavisufl eba, vinaidan al ao arc strategiul ad mniSvnel ovani produqtia saqarTvel osTvis da arc raime social uri datvirTva gaaCnia.* anal ogiurad, `R- punqtTan dakavSirebiT unda aRiniSnos, rom sabaJo kodeqsis 196-e muxl is safuZvel ze *TevzWeris da zRvis produqtების sabaJo gadasaxadisagan ganTavisufl eba mizanSeuwonel ia* da es naTI ad Cans daskvnis me-4 nawil Si. anal ogiurad Tavisufl deba dRg-sagan aRniSnul i produqcia saqarTvel os sagadasaxado kodeqsSi gaTval iswinebul i cvl il ebiT (Tan erTvis warmodgenil pakets, damateba sagadasaxado kodeqsis proeqtis 230-e muxl is `x- punqtSi), Tumca arcerTi am normatiul i aqtis proeqtis ganmartebiT baraTSi ar Cans misi ganTavisufl ebis aucil ebl oba.

me-19 muxl is me-3 punqti SesabamisobaSi unda movides sabaJo kodeqsis proeqtis 21-e muxl Tan, sadac sakmaod kargad aris formul irebul i ucxouri val utis gadaangariSebis meqanizmi saqarTvel os erovnul val utaze: `muxl i 21. erovnul i val utis _ l aris gacvl iTi kursi ucxour val utasTan mimarTebaSi

sabaJo Rirebul ebisa da sabaJo gadasaxdel ebis odenobis gansazRvrisas ucxouri val uta saqarTvel os erovnul val utaze _ l arze gadaiangariSeba sabaJo dekl araciis registraciis dRisaTvis:

a) saqarTvel os erovnul i bankis oficial uri kursiT, aseTis arsebobis SemTxvevaSi;

b) im kursiT, romel ic ganisazRvrebba l aris mimarT ucxouri val utis gamoqveynebul i kursiT, maT Soris, sxva qveynebul i kursiT im val utis mimarT, romel zedac arsebobs l aris gacvl is oficial uri kursi, Tu sabaJo dekl araciis registraciis dRisaTvis ar arsebobs saqarTvel os erovnul i bankis oficial uri kursi.-

5.2. `samewarmeo saqmianobis kontrol is Sesaxeb- saqarTvel os kanonSi cvl il ebebisa da damatebebis Setanis Taobaze

warmodgenil i cvl il ebiT, kanonis me-2 muxl is me-2 punqti yal ibdeba Semdegi redaqqi iT: `mewarmis safinanso-ekonomi kur saqmianobaze kontrol is kanonmdebl obiT gaTval iswinebul SemTxvevebsa da kanoniT dadgenil fargl ebSi axorciel eben sagadasaxado da sabaJo organoebi, agreTve saqarTvel os kontrol is pal ata (garda saqarTvel os sagadasaxado kodeqsiTa da saqarTvel os sabaJo kodeqsiT gaTval iswinebul i sagadasaxado da sabaJo urTierTobebisa).- *aRniSnul i cvl il ebiT, saqarTvel os kontrol is pal atas ekrZal eba mis kontrol s daqvemdebarebul obieqtSi sagadasaxado da sabaJo sferoSi biuj etTan angariSworebis sisworis*

Semowmeba. aseTi Semowmebis gareSe sxva dokumentaciis Semowmeba da Sesabamisi daskvnis momzadeba ar iqneba amomwuravi informaciis momcveli, vinaidan ar iqneba mTli anad obieqtis safinanso saqmianobis siswore Semowmebuli.

5.3. saqarTvel os administraciul samarTal darRvevaTa kodeqSi cvl il ebebis Setanis Sesaxeb

warmodgenili cvl il ebit, xdeba administraciul samarTal darRvevaTa kodeqsis 193-e muxl is (sabaJo wesebis darRveva) mTli anad amoReba, vinaidan administraciul samarTal darRvevaTa saxobebi da Sesabamisi pasuxismgebl obis formebi detal urad gaiwera sabaJo kodeqsis proeqtis me-10 karSi (sabaJo samarTal darRveva da pasuxismgebl oba). garda 193-e muxl isa, sabaJo sferoSi samarTal darRvevebis regul ireba xdeboda 194-e (sabaJo kontrol is zonaSi ukanono sawarmoo an sxva saqmianoba) da 195-e muxl ebit (beWdis/pl ombis ganzrax dazianeba an agleja), roml is anal ogi pasuxismgebl obis formebi aseve gawerilia warmodgenili sabaJo kodeqsis proeqtSi (muxl ebi 260, 261, 265). gamodinare aRniSnulidan, *administraciul samarTal darRvevaTa kodeqsi dan 193-e muxl Tan erTad amoRebuli unda iqnas 194-e da 195-e muxl ebi.* Sesabamisad unda iqnas amoRebuli administraciul samarTal darRvevaTa kodeqsis 219-e muxl is me-2 nawl is `b- qvepuncti, sadac 194-e da 195-e muxl ebis qvemdebareobaa gansazRvuli.

5.4. `veterinariis Sesaxeb-, `mavne organizmebisagan mcenareTa dacvis Sesaxeb- da `sasofl o-sameurneo karantinis Sesaxeb-, aseve saqarTvel os sanitariul kodeqSi damatebebis Setanis Sesaxeb

warmodgenili cvl il ebebit, sabaJo kontrol is zonaSi fito-sanitaruli, veterinaruli da sanitarul -sakarantino kontrol is ganxorciel eba moxdeba mxol od sabaJo organos mier. *aRniSnul i reformiT mniSvel ovnad mcirdeba im sasazRvro makontrol ebel uwyebaTa odenoba, romel Tac sazRvris gadamkveT pirebTan uwevdaT Sexeba, rac did drostan, aseve damatebit finansuri saxsrebis xarj vastan iyo dakavSirebuli da mudmivad biznesis garkveul ukmayofil ebas iwvevda. Tumca, kiTxvis nisnis qveS dgas sabaJo organos mier am saxis kontrol s daqvemdebarebuli saqonl is uvnebl obis dadgena da Sesabamisad Tavisufal mimoqcevaSi gaSveba, amitom es sakiTxi farTo msjel obis sagnad unda iqces.*

6. saerTo Sefaseba da rekomendaciebi

sabol oo jamSi unda aRiniSnos, rom axali sabaJo kodeqsis proeqti wingadadgmuli nabijia sabaJo kanonmdebl obis evropul kanonmdebl obastan daaxl oebisa da zogierTi proceduruli debul ebebis gamartivebis Tval sazrisiT, Tumca warmodgenili SeniSvnebis da winadadebebis Sesabamisad zogierTi sakiTxi dasaxvewi da gasamartivebelia. gasaTval iswinebelia is garemoebac, rom axali sabaJo kodeqsis proeqtis miRebas aucilebl ad sabaJo sistemis da kadrebis Zireuli reforma unda mohyves, vinaidan mxol od sakanonmdebl o sivrcis srul yofa am etapze sabaJo sferoSi arsebuli probl emebis mogvarebis garanti ver iqneba.